

RÍMSKA RÍŠA

doc. Dr. Cabanová, PhD.

VID TRO

PODĽA LEGENDY VZNIK RÍMA SÚVISÍ S DEJINAMI TRÓJE...

TRÓJSKY HRDINA **AENEAS** PO VOJNE MAL POTOMKOV
ROMULA A REMA

1. OBDOBIE RÍMA - KRÁĽOVSKÉ

V roku **753** pnl. bol založený Rím, *najstaršie je STARORÍMSKE (KRÁĽOVSKÉ)*. *Dlhé obdobie si udržali rodové zväzky a úcta k starším* V tom období už v Grécku prebiehali olympijské hry).

V kráľovskom období vládli Etruskovia.

- Rimania boli veľkí **zástancovia rodinnej výchovy** pričom kládli dôraz rovnako na výchovu roľníkov ako vojakov (nepodceňovali fyzickú prácu)
- nie kalokagatia ale **PRAKTICKÝ ÚŽITOK (UTILITARIZMUS)**
- Centom sily a práva bol otec domu – **PATER FAMILIAS**
- **PRÍSNA VÝCHOVA A MRAVNOSŤ – PORIADNY, DOBRÝ OBČAN.**

II. OBDOBIE REPUBLIKY

- *VÝRAZNÉ OVPLYVNENIE, OČARENIE HELENIZMOM, GRÉCKOU KULTÚROU*

VZDELANIE BOLO DLHÉ OBDOBIE ROVNAKÉ AKO GRÉCKE VZDELANIE (DVOJJAZYČNOSŤ),
POZÝVANÍ GRÉCKY UČITELIA, PESTOVANIE RÉTORIKY.

- OBOHATENIE OBSAHU VZDELÁVANIA: **RÍMSKE PRÁVO**
- CIEĽOM BOL **VIR IUSTUS** (PRÁVNE MYSLIACI ČLOVEK)
- VYŠŠIE VZDELANIE: SEPTEM ARTES LIBERALES.
- PRE VYŠŠIE ŠKOLY PLATÍ UŽ OD ČIAS HELENIZMU

SEPTEM ARTES LIBERALES

- V NESKORŠOM OBDOBÍ VZBURA RÍMSKYCH PATRIOTOV PROTI VPLYVU GRÉCKYCH UČITEĽOV
- **ZAKLADALI SVOJE ŠKOLY - LUDI (HRY) - RÍMSKE ŠKOLY**

OBDOBIE RÍMSKYCH CISÁROV - OBDOBIE ZLATÉHO VEKU ŠKOLSTVA

„Štedrí Antoniovci udelili učiteľom štátne platy. Každý profesor politiky, rétoriky, platonickej, peripatetickej, stoickej i epikurejskej filozofie dostával ročne desaťtisíc drachiem, čo je vyše 300 libier šterlingov“ (historik Gibbon).

CISÁR FLAVIUS **VESPASIANUS** (VLÁDOL 69 -79) **POŠTÁTNIL ŠKOLSTVO**.
BOL VYDANÝ PRVÝ ŠKOLSKÝ PORIADOK.

ŠIROKÉ PRÁVOMOCI PRE UČITEĽOV: UČITELIA OTROCI DOSTALI SLOBODU, OSLOBODENIE OD VOJENSKEJ ZÁKLADNEJ SLUŽBY, FIXNÝ PLAT.

CISÁRI PODPOROVALI AJ **ROZVOJ VYSOKÉHO ŠKOLSTVA**.

Rozvoj kultúry a umenina. Za cisára Augusta vzrástlo latinské básnictvo (Vergilius, Horácius).

STOIK cisár Marcus Aurélius:

„Svet presýtený rozumom musí byť krásny“

PRVÝ PLATENÝ PROFESOR RÉTORIKY

QUINTILIANUS

NAJVÝZNAMNEJŠÍ RÍMSKY TEORETIK PEDAGOGIKY.

V ROKU 69 OTVORIL REČNÍCKU ŠKOLU, ALE ĎALEJ SA VENOVAL SVOJEJ PRÁVNICKEJ PRAXI.

R. 78 BOL RIADITEĽOM VÔBEC 1. ŠTÁTNEJ ŠKOLY

STAL SA PRVÝM LATINSKÝM RÉTOROM PLATENÝM ZO ŠTÁTNEJ POKLADNICE
MEDZI JEHO ŽIAKOV PATRILI NAPRÍKLAD TACITUS A PLINIUS ML. A TIEŽ
NIEKTORÍ ČLENOVIA CISÁRSKEJ RODINY.

CISÁR DIMITIANUS, KTORÝ MU

UDELIL KONZULSKÚ HODNOSŤ.

NAPÍŠAL KNIHU DEVÄŤ KNÍH **O VÝCHOVE REČNÍKA**

VZNIK KREŠŤANSTVA

NOVÉ NÁBOŽENSTVO VZNIKLO UŽ V OBDOBÍ HELENIZMU AKO MALÁ KOMUNITA OTROKOV SKRÝVAJÚCA SA V KATAKOMBÁCH POD RÍMOM

- MONOTEISTICKÉ NÁBOŽENSTVO – LÁKAVÁ IDEA: NOVÉ KRÁĽOVSTVO BOŽIE
- DUCH LÁSKY, ODPUSTENIE
- SPOČIATKU OSLOVILO NAJNIŽŠIE SPOLOČENSKÉ VRSTVY
- PRE OTROKOV PRÍŤAŽLIVÁ NAJMÄ ROVNOSŤ: „VŠETCI STE ROVNÍ V KRISTU“
- ČASTEJŠIE BOLI ČLENKAMI ŽENY

EN CHRISTO PAIDEA – **KREŠŤANSKÁ VÝCHOVA**

- ***EN CHRISTO PAIDEA***
- TERMÍN NÁJDEME UŽ V LISTOCH **SV. KLEMENTA RÍMSKEHO** (OKOLO ROKU 96 NL.).
- EŠTE PRED NÍM
- **SV. PAVOL** VO SVOJICH LISTOCH DÁVAL RODIČOM RADY **AKO MAJÚ VYCHOVÁVAŤ SVOJE DETI** (SVÄTÉ PÍSMO, EF 6, 1 – 4; KOL 3, 21).
- SPOČIATKU VŠAK NEBOLO MOŽNÉ KREŠŤANSKÚ VÝCHOVU NADOBUDNÚŤ V ŠKOLE AKO SVETSKÉ VZDELANIE,

ALE LEN *V CIRKVI A V RODINE.*

NEKORÉ CÍÁRSTVO – ABSOLÚTNA MOC CÍÁROV

- **PRENASLEDOVANIE KREŠŤANOV**
- **DIOKLECIÁN** *absolutizmus*, **NERO**
- **KONŠTANTÍN VEĽKÝ** KONVERTOVAL, PO DOHODE SO SVOJIM SPOLUVLÁDCOM LICÍNIOM, NA KREŠŤANSKÉ NÁBOŽENSTVO.
- V R. 313 NL. V **MILÁNE** VYDAL **EDIKT** KTORÝM POVOLIL
- **SLOBODNÉ HLÁSANIE KREŠŤANSTVA**
- V R. 395 **ROZPAD RÍMSKEJ RÍŠE NA VÝCHODNÚ A ZÁPADNÚ** - **KONIEC STAROVEKU**